
*Од невеште и погрдне оправке жалосније је пак,
када се не уме или неће да чува оно,
што се је до данас спасло кроз толике векове зала и пропасти;
кад се не води довољно брига о томе,
да се неоцењени споменици и народне светиње
сачувају од повреде,
па ма потицала иста не из злобе,
но само из безумља и недотупавности“
М. Валтровић, 1888.*

Међународни научни скуп византолога „Ниш и Византија“, први пут је Град Ниш организовао 2002. године. Следеће, 2003. године штампан је зборник радова „Ниш и Византија I“. То је пракса коју ће Организатор поштовати следећих једанаест година. Окупљање знаменитих византолога у Граду Нишу је резултирало објављивањем десет бројева зборника радова Ниш и Византија, са око 4800 страница знања и чврстих научних аргумената. За једанаест година на сипозијуму Ниш и Византија своје реферате је изложило око 400 знаменитих истраживача и угледних научника, добрих познаваоца и Ниша и Византије из Србије, Европе и САД-а.

На међународни научни скуп „Ниш и Византија“, позивани су еминентни наши и страни научници који се баве историјом уметности и цивилизацијским тековинама византијског и поствизантијског света. То је подразумевало присуство историчара уметности, теолога, историчара, археолога, класичних филолога, архитеката, филозофа, историчара књижевности, чији би предмет интересовања био Ниш, простор Србије, Балкана и Европе.

Намера организатора научног скупа, који има за тему ранохришћанско, византијско и поствизантијско културно наслеђе Ниша и нишке области, је да се сагледа његово место у културном мозаику Европе.

Циљ организатора је да допринесе расветљавању византијске прошлости Ниша, као и њен одјек на потоње духовно, културно и уметничко ставралаштво Ниша, Србије, Балкана и Европе. Окупљањем угледних

Сл. 1 Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј (тада епископ нишки) и академик др Дејан Медаковић, председник САНУ, Отварање симпозијума „Ниш и Византија I“, 3. јун 2002. година.

научника и усмеравање њиховог знања на простор града Ниша, допринело је расветљавању многих непознаница из ранохришћанске, византијске и поствизантијске прошлости Ниша и Нишавља.

Задатак симпозијума је да скрене пажњу европске научне јавности на значај Ниша за свеколики хришћански свет и укаже на утицаје византијског света на савремену Европу. Излагања научника ублажила су културолошке заблуде и указала на допринос Византије у формирању савремене европске цивилизације. Древна колевка културе, Балкан са Нишем као географским средиштем, је значајан ослонац савременој Европској цивилизацији. Неспоразуми, неразумевања, или, пак, старе заблуде о Византији из минулих времена, полако одлазе у заборав захваљујући научним аргументима изложеним и на нишком симпозијуму.

Захваљујући једном Нишлији, најславнијем римском императору Константину Великом, потоњем св. Цару Константину, и Миланском едикту, дошло је до прекретнице у историји човечанства, Европа је постала оно што јесте – хришћанска. Дело Константина Великог, човека, цара и светца, довело је до највећег духовног, културног и цивилизацијског преокрета у историји Европе. Константин Велики утемељио је византијску државу, цивилизацију и уметност, чиме су европски народи духовно, културно и цивилизацијски повезани до наших дана. Тековине Константина Великог и богато хришћанско наслеђе Ниша, Србије и Европе, је предмет интересовања традиционалног међународном симпозијума византолога „Ниш и Византија“.

Дело најславнијег Нишлије св. Цара Константина, уграђено је у темеље старе Европске цивилизације. И данас заједничко и западним и источним хришћанима, наслеђе св. Цара Константина упућује на толеранцију и узајамно поштовање. Византијске основе савремене Европе јасно су видљиве. Окренувши нову страницу у историји човечанства Свети цар Константин је објединио грчку мудрост, римску државност и

византијску духовност. На тај начин су у темеље савремене Европе чврсто уграђене тековине Византије цивилизације, културе и уметности које сви баштинимо већ 1700. година.

Научни скуп „Ниш и Византија“ уврштен је у списак светских конгреса византолога, а Зборник радова је сврстан од стране угледних византолошких часописа (Byzantinisch Zeitschrift, Stuttgart; Revue des etudes byzantines, Paris) у групу значајних научних часописа. Нема озбиљног истраживача у земљи и иностранству а да није користио текстове објевљене у зборницима радова „Ниш и Византија“.

Захваљујући симпозијуму „Ниш и Византија“ прошлост града Ниша је умногоме расветљена, његов значај свестрано сагледан а углед у међународној научној јавности вишеструко увећан. Из тог разлога Град Ниш је одштампао посебно издање зборника „Ниш и Византија“, сада под именом „Ниш и хришћанско наслеђе“, у коме су обједињени сви објављени текстови који се односе на простор Ниша, а чија научна сазнања доприносе потпунијем сагледавању слике о прошлости града Ниша.

Посебно издање зборника „Ниш и хришћанско наслеђе“ чини избор текстова публиковани у зборницима „Ниш и Византија“ од бр. 1 до бр. 10, чији аутори за предмет интересовања имају Ниш. Одабрани аутори убедљивим аргументима и научном методологијом дају допринос расветљавању прошлост града Ниша од IV до XX века. На тај начин на једном месту су обједињена стара знања нова сазнања о хришћанском наслеђу града Ниша, са намером да се трајно обележи 1700. година од потписивања Миланског едикта.

др Миша Ракоција

